

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 350/2021-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Ivana Fiačana (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **BEL – TRADE, s. r. o.**, Harmincova 1/B, Bratislava, IČO 35 795 476, zastúpenej JUDr. Elenou Ľalíkovou, advokátkou, Podbrezovská 34, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 3Cob/82/2019 z 30. septembra 2019 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Obdo/65/2020 z 25. novembra 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Obdo/65/2020 z 25. novembra 2020 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Obdo/65/2020 z 25. novembra 2020 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. V časti proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 3Cob/82/2019 z 30. septembra 2019 ústavnú sťažnosť **o d m i e t a**.
4. Najvyšší súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **460,90 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a namietané porušenie práv

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. apríla 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vyslovil porušenie uvedených práv, zrušil napadnuté rozhodnutia a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada zaplatiť finančné zadosťučinenie vo výške 2 000 eur.

2. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 350/2021-12 zo 6. júla 2021 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu a zároveň na návrh sťažovateľky odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia krajského súdu z 30. septembra 2019. Uvedené uznesenie bolo prijaté v II. senáte ústavného súdu zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Jany Laššákovvej. Po prijatí Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2022 (ďalej len „rozvrh práce“, dostupný na webovom sídle ústavného súdu) sa sudca spravodajca Ivan Fiačan od 1. januára 2022 stal členom IV. senátu ústavného súdu. V zmysle čl. II bodu 5 rozvrhu práce je preto na rozhodnutie vo veci príslušný IV. senát ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto nálezu.

II.

Skutkový stav

3. V konaní pred všeobecnými súdmi bola sťažovateľka v postavení žalovanej v spore o zaplatenie sumy vo výške 6 636 eur s prísl. Okresný súd Bratislava I vydal vo veci platobný rozkaz a zaviazal sťažovateľku na zaplatenie sumy vo výške 6 636 eur s príslušenstvom a trov konania. Sťažovateľka podala proti platobnému rozkazu odpor a žiadala zrušiť aj výrok o trovách konania. Odpor a žiadosť o zrušenie výroku o trovách konania podpísal len jeden konateľ, [REDAKOVANÉ], pričom sťažovateľka koná prostredníctvom dvoch konateľov, ktorí konajú spoločne. Z tohto dôvodu Okresný súd Bratislava I odpor odmietol ako podaný neoprávnenou osobou. V odôvodnení poukázal na to, že dôsledkom nedodržania spôsobu konania štatutárneho orgánu je absolútna neplatnosť právneho úkonu pre rozpor so zákonom.

4. Proti uzneseniu o odmietnutí odporu podala sťažovateľka odvolanie. Uviedla, že k nepodpísaniu odporu obomi konateľmi muselo dôjsť omylom, a zároveň predložila listinu – čestné vyhlásenie druhého konateľa, ktorý vyjadril súhlas s podaným odporom. Napadnutým uznesením Krajský súd v Bratislave uznesenie okresného súdu o odmietnutí odporu potvrdil. Uviedol, že okresný súd vec správne posúdil a že odvolacie dôvody uvádzané žalovanou v odvolaní neboli schopné privodiť zmenu napadnutého uznesenia.

5. Proti uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie. Prípustnosť odvodzovala z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

6. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP najvyšší súd v napadnutom uznesení uviedol, že prípustnosť podľa tohto ustanovenia je proti uzneseniu krajského súdu, ktorým potvrdil uznesenie o odmietnutí odporu, výslovné zákonom vylúčená (§ 421 ods. 2 CSP).

7. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) uviedol, že prípustnosť daná nie je. Uviedol, že slovenský právny poriadok vychádza z konceptu priameho konania štatutárneho orgánu v mene právnickej osoby. Následne popisuje spôsob konania právnickej osoby a uvádza, že spôsob konania musí byť dodržaný, aby bolo možné dospieť k záveru, že konanie určitej fyzickej osoby vykonávajúcej pôsobnosť štatutárneho orgánu v čase jej konania predstavuje prejav vôle právnickej osoby. Za prejav vôle možno potom považovať len také konanie, ktoré zodpovedá zápisu v obchodnom registri. V opačnom prípade nejde o prejav vôle právnickej osoby a nejde o právny úkon právnickej osoby, ale o úkon fyzickej osoby, ktorá právny úkon urobila, okrem prípadu, ak by konanie spadalo pod zákonné zastúpenie napr. podľa § 15 a § 16 Obchodného zákonníka, prípadne pod zmluvné zastúpenie. Ak však určitá osoba vystupuje ako štatutárny orgán a jej vystupovanie nezodpovedá určenému spôsobu konania, neprichádza do úvahy skúmanie, či nemohla vystupovať v mene spoločnosti v inom postavení, napr. v postavení zákonného zástupcu podľa § 15 Obchodného zákonníka, keďže to odporuje samotnému uvedeniu toho, v akom postavení mala táto osoba konať, a zároveň ide o porušenie pravidla štyroch očí.

8. Najvyšší súd uvádza, že by bolo nanajvýš prípustné, aby spoločnosť udelila plnú moc jednému z členov štatutárneho orgánu na individuálny úkon, ktorý by konal ako zástupca spoločnosti na základe plnomocenstva (podľa § 31 Občianskeho zákonníka a § 89 CSP). Nie je vylúčené, aby splnomocnenie na zastupovanie v konaní za právnickú osobu udelil napr. poverený zamestnanec právnickej osoby (prípadne vnútornými predpismi právnickej osoby určený člen) v zmysle § 20 ods. 2 Občianskeho zákonníka, resp. § 15 ods. 1 Obchodného zákonníka. Takéto oprávnenie konania za právnickú osobu však musí právnická osoba, resp. fyzická osoba konajúca za ňu, v súdnom konaní preukázať. Ak v prípade konania nebol dodržaný predpísaný postup, súd nemôže prihliadať na skutočnosti, ktoré nastali neskôr (napr. na dodatočné schválenie právneho úkonu druhým členom štatutárneho orgánu).

9. Keďže ide o priame konanie v mene právnickej osoby, neprichádza – na rozdiel od zastúpenia – do úvahy ratihabícia tohto konania. Preto podaný odpor nemožno považovať za odpor podaný sťažovateľkou. Skúmanie možnosti konania podľa § 15 Obchodného zákonníka je vylúčená, keďže konateľ, ktorý odpor podal, sa jednoznačne označil za konateľa obchodnej spoločnosti BEL – TRADE, s. r. o., teda za konateľa sťažovateľky.

10. Nedodržanie postupu konania za právnickú osobu nemožno považovať za nedostatok procesnej podmienky, ktorý možno odstrániť postupom podľa § 161 ods. 3 CSP. Konanie štatutárneho orgánu nemožno podľa najvyššieho súdu stotožňovať so zastúpením, keď by prichádzalo do úvahy posúdiť, či ide o nedostatok procesnej podmienky (bod 17.2). Nedostatok v konaní za právnickú osobu nebolo možné odstrániť postupom podľa ustanovení § 68 a § 69 CSP, keďže tie sa týkajú odstránenia nedostatku spôsobilosti fyzickej osoby samostatne konať pred súdom.

11. Podľa najvyššieho súdu do úvahy neprichádza ani postup podľa § 129 ods. 1 CSP, keďže z podania je jasné, kto ho urobil, a to [REDAKOVANÉ], konateľ (bod 17.2). Do úvahy neprichádza ani dokazovanie s cieľom zistenia, či s odporom súhlasil aj druhý konateľ, ako tvrdil sťažovateľ v dovolaní.

12. Sťažovateľkou prezentovaný postup je podľa súdu možný len v prípade, ak by odpor podal zástupca fyzickej osoby a k odporu by nebolo pripojené splnomocnenie alebo ak odpor za právnickú osobu podala osoba odlišná od jej štatutárneho zástupcu, t. j. zástupca na základe splnomocnenia alebo podľa § 15 Obchodného zákonníka, prípadne poverený zástupca právnickej osoby.

13. Najvyšší súd poukazuje na zásadný rozdiel medzi formálnym pochybením zástupcu v podobe nepriloženia splnomocnenia alebo poverenia, keď by bolo odmietnutie odporu pre tento nedostatok neprímerane prísny a konaním štatutárneho orgánu právnickej osoby v rozpore s ustanoveným a v obchodnom registri zapísaným spôsobom konania (bod 18.2). Tiež poukázal na zásadu *ignorantia legis non excusat* a *vigilantibus iura scripta sunt*.

III.

Argumentácia sťažovateľky

14. Proti uzneseniam krajského súdu a najvyššieho súdu podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej uvádza:

14.1. Postup súdu nemôže byť formalistický, ale stranám sa má poskytnúť individuálna spravodlivosť aj prostredníctvom manuálnej povinnosti.

14.2. Súdny chybne vyložili podmienky konania a požiadavky na ich splnenie, a preto sa odmietli vecne zaoberať podaným odporom, a tak odopreli sťažovateľke vecné prejednanie sporu.

14.3. Procesné právo nepozná pojem neplatný procesný úkon, ale rozlišuje procesné úkony bezchybné a chybné, prípustné a neprípustné, účinné a neúčinné. Ak má procesný úkon vady, súd musí stranu vyzvať na jej odstránenie postupom podľa § 129 CSP alebo upresňujúcou výzvou podľa § 161 ods. 3 CSP.

14.4. Za relevantné sťažovateľka považuje uznesenie najvyššieho súdu č. k. 6Cz 57/84 (R 70/2018), kde sa konštatuje: „*Nedostatok preukazu poverenia konat' za organizáciu (pozn. právnickú osobu) je nedostatkom, ktorý možno odstrániť.*“ Poukazuje aj na rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 4Cdo 143/2006 publikované v Zo súdnej praxe pod č. 84/2006: „*Vadu návrhu na začatie konania (žaloby) nemožno zamieňať za nedostatok v podmienkach konania. Pokiaľ procesný úkon účastníka konania obsahuje zjavnú nesprávnosť, ktorej odstránenie nevyžaduje značnú procesnú aktivitu súdu (napr. rozsiahle dokazovanie), súd je povinný dať účastníkovi možnosť túto nesprávnosť napraviť ďalším procesným úkonom. Opak by bol ničím neodôvodnený formalistický a svojvoľný postup, ktorý je v rozpore s princípom materiálnej spravodlivosti, reprezentovaným článkom 1 Ústavy Slovenskej republiky a ustanovením § 1 a § 117 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a tým aj v rozpore s článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.*“

14.5. Sťažovateľka uvádza, že už počas odvolacieho konania doložila listinu – čestné vyhlásenie druhého konateľa, ktorý súhlasil s podaným odporom, čím podľa sťažovateľky konvalidoval nedostatok podania.

14.6. Sťažovateľka je toho názoru, že zo strany súdu išlo k nepochopeniu sporu, ak súd konštatuje, že *„odpor bolo treba považovať nie za prejav žalovaného sťažovateľa, ale za prejav vôle [redacted]“*.

IV.

Vyjadrenia zúčastnených osôb a sťažovateľky

15. Krajský súd v Bratislave sa k ústavnej sťažnosti vyjadril poukazom na právny názor najvyššieho súdu, ktorý podľa neho podrobne, jasne a zrozumiteľne posúdil spôsob konania za obchodnú spoločnosť. Z rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že právny názor krajského súdu bol správny. Ústavnú sťažnosť preto považuje za bezdôvodnú.

16. Najvyšší súd poukázal na bod 20.1 svojho odôvodnenia, z ktorého vyplýva, že postup okresného súdu bol správny, naopak, postup konateľa sťažovateľky bol nesprávny, najmä za situácie, ak § 72 CSP jasne upravuje konanie v mene právnickej osoby. Preto záver, že odpor nebol podaný oprávnenou osobou, je správny. Keďže odpor podal len jeden konateľ, nebolo ho možné považovať za konanie sťažovateľky ako právnickej osoby, ale len za konanie konateľa ako fyzickej osoby. K dodatočnému vyhláseniu druhého konateľa, že súhlasí s odporom, najvyšší súd uviedol, že vychádzal zo skutočností, ktoré tu boli v čase uskutočnenia tohto prejavu, a preto nemôže vychádzať zo skutočností, ktoré nastali neskôr (napr. dodatočné schválenie určitého úkonu). Keďže ide o priame konanie v mene právnickej osoby, neprichádza do úvahy – na rozdiel od zastúpenia – ratihabícia tohto konania, a to ani analogicky. Vytýkané nepostupovanie podľa § 161 CSP (odstraňovanie procesných podmienok) nepovažuje za správne, pretože nedodržanie postupu konania za právnickú osobu nie je nedostatkom procesnej podmienky. Takisto vylučuje postup podľa § 129 ods. 1 CSP. Ústavnú sťažnosť preto považuje za nedôvodnú.

17. Zúčastnená osoba – spoločnosť Mediaprint – Kapa Pressegrasso, a. s., ktorá v konaní pred všeobecnými súdmi vystupovala ako žalobca, poukázala na list z 2. septembra 2021 adresovaný sťažovateľke. Vo vzťahu k prebiehajúcemu konaniu uviedla, že výrok o odklade vykonateľnosti uznesenia Krajského súdu v Bratislave mohol ústavný súd vydať na základe zavádzajúcich informácií, pretože dlžná suma 6 636 eur bola v čase podania ústavnej sťažnosti v celom rozsahu už vymožená a exekučné konanie bolo 20. apríla 2020, t. j. rok pred podaním ústavnej sťažnosti, skončené. Preto nie je žiadny dôvod na vrátenie žalovanej sumy.

18. Sťažovateľka k uvedeným vyjadreniam len dodala, že odpor nemožno považovať za podaný fyzickou osobou [redacted], keď bol zjavne podávaný za procesnú stranu – sťažovateľku. Uvedené jasne vypláva aj z čestného vyhlásenia druhého konateľa, ktorým sa k odporu pripojil. Navrhuje ústavnej sťažnosti vyhovieť.

V. Posúdenie ústavnej sťažnosti

19. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale ani formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

20. Sťažovateľkina námietka v dovolaní smeruje k arbitrárnemu posúdeniu osoby oprávnenej podať odpor, resp. k arbitrárnemu posúdeniu postupu krajského súdu, ak neodstránil nedostatok konania obidvoma konateľmi za sťažovateľku.

21. Okresný a krajský súd medzi stranami nesporné skutočnosti týkajúce sa podpísania a podania odporu proti platobnému rozkazu uzavreli tak, že išlo o podanie odporu neoprávnenou osobou. Podstatou dovolania sťažovateľky bol nesúhlas s týmto právnym posúdením. Podstata sporu sťažovateľky v dovolacom konaní je zrozumiteľná. Medzi stranami bolo sporné, či možno podanie odporu len jedným z dvoch spoločne za spoločnosť konajúcich konateľov vyhodnotiť ako odpor podaný neoprávnenou osobou, a najmä to, či môže súd takýto odpor bez ďalšieho (bez výzvy na odstránenie tohto nedostatku) z tohto dôvodu odmietnuť. Sťažovateľka nespochybňuje, že odpor mal správne podpísať aj druhý konateľ, čo sa však nestalo a snažila sa to zhojiť jeho dodatočným čestným vyhlásením a súhlasom s odporom. Podľa sťažovateľky ju však mali sudy vyzvať na odstránenie tohto nedostatku, a to buď prostredníctvom § 161 CSP alebo podľa § 129 ods. 1 CSP.

22. Základom argumentácie najvyššieho súdu je právny záver o tom, že ak dôjde ku konaniu za právnickú osobu spôsobom, ktorý je v rozpore so zápisom v obchodnom registri, nemôže ísť o úkon tejto právnickej osoby, ale ide o úkon fyzickej osoby, ktorá takýto úkon urobila, okrem prípadu, ak by takéto konanie spadalo pod zákonné zastúpenie, napr. podľa § 15 a § 16 Obchodného zákonníka, prípadne pod zmluvné zastúpenie. Ak však určitá osoba vystupuje ako štatutárny orgán, neprichádza do úvahy ani skúmanie, či nemohla vystupovať v inom postavení, napr. ako zákonný zástupca podľa § 15 Obchodného zákonníka.

23. Najvyšší súd v napadnutom uznesení poukazuje na doktrinálne závery týkajúceho sa konania právnickej osoby (body 9 – 11) so záverom, že ak nie je dodržaný spôsob konania za právnickú osobu (v tomto prípade podpísanie, resp. podanie odporu spoločne dvomi konateľmi), nejde o prejav vôle, teda o právny úkon danej právnickej osoby. Z uvedeného vyvodzuje, že odpor podaný len jedným konateľom, [REDAKOVANÉ], nie je procesným úkonom urobeným právnickou osobou – žalovaným, teda sťažovateľkou.

24. Najvyšší súd nepripúšťa ani to, že by išlo o nedostatok podmienok konania, ktorý by mal súd z úradnej moci odstraňovať podľa § 161 CSP, ani to, že by išlo o vadu podania podľa § 129 CSP.

25. V uvedenej veci je zrejmé, že subjektom, ktorý podal odpor, bola právnická osoba – spoločnosť s ručením obmedzeným (sťažovateľka). Keďže podľa výpisu z obchodného registra tejto spoločnosti za spoločnosť spoločne konajú vždy dvaja konatelia, mali správne podpísať podaný odpor obidvaja. Odpor však podpísal len jeden z nich. Na odpore tak chýbal podpis druhého konateľa. Je nepochybné, že podpis osoby, ktorá podanie robí, je náležitou každého podania [§ 127 ods. 1 písm. e) CSP]. Táto náležitosť v predpísanej forme (podpis dvoch konateľov) však pri podanom odpore chýbala.

26. V prípade, ak procesný úkon (teda aj odpor) nemá požadované náležitosti, procesné právo upravuje postup, ako sa s takouto situáciou vysporiadať, a to prostredníctvom inštitútu odstraňovania väd podaní (§ 128 – § 130 CSP). Procesný úkon, hoci s vadami, však vyvolá procesné účinky. Na odpor sa teda po doplnení požadovaných náležitostí hľadí, akoby bol podaný bez väd.

27. Na týchto záveroch existuje zhoda v právnej doktríne, ako aj v súdnej praxi. Podľa komentárovej literatúry „*v prípade, že podanie strany nemá zákonom stanovené náležitosti, hovorí sa o vadách. Za vadu podania sa považuje predovšetkým absencia niektorej obsahovej náležitosti stanovenej zákonom pre podanie. Ide o tzv. neúplné podanie. Napríklad, ak podanie neobsahuje podpis toho, kto podanie robí, je možné ho následne na výzvu súdu doplniť. Ak podávateľ výzve súdu vyhovie a podpis doplní, budú účinky podania zachované k okamihu podania, nie až pripojením podpisu*“ (pozri Záhradníková, R. In: Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 464, zhodne napr. uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. 20 Cdo 2409/2000). Podobne aj komentár k Občianskemu súdному poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý obsahoval podobnú úpravu (§ 42 a § 43 OSP), za neúplné podanie považoval také, ktorému chýba jedna alebo viac náležitostí (Števček, M. In: Števček, M., Ficová, S. a kol. Občiansky súdny poriadok. I. diel. Komentár. 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 132).

28. Vzhľadom na to, že odpor je podaním vo veci samej a chýbal na ňom podpis jedného člena štatutárneho orgánu, išlo o podanie neúplné a do úvahy prichádzal postup podľa § 129 CSP. Túto situáciu tak možno prirovnať situácii, ak by odpor (fyzickej alebo právnickej osoby) neobsahoval žiadny podpis (osoba ho omylom zabudla podpísať). Vo všetkých prípadoch ide o vadu v podpise, ktorú je potrebné posudzovať rovnako a aplikovať § 129 CSP.

29. Súdny však pri posudzovaní tohto nedostatku postupovali neprimerane prísne a túto chybu nezvratne sankcionovali tak, že sťažovateľku nevyzvali na odstránenie tohto nedostatku a odpor odmietli. V odvolacom konaní nezohľadnili ani následné dodatočné doplnenie podpisu druhého konateľa a jeho vyjadrenie súhlasu s podaným odporom.

30. Ústavný súd nespochybňuje snahu najvyššieho súdu trvať na dodržiavaní jasných pravidiel stanovených zákonom. Rozhodne nemožno spochybňovať význam formalít a podmienok konania, ktoré musia byť dodržané v konaní pred súdmi [pozri napr. III. US 194/2012 alebo rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky (ďalej len „ÚS ČR“) č. k. IV. US 281/04, III. US 2373/21]. Tieto obmedzenia a ich výklad však nemôžu neprimeraným spôsobom obmedziť jednotlivca v prístupe

k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by *právo na prístup k súdu bolo spochybnené vo svojej podstate*. Preto sa pri posudzovaní splnenia formálnych podmienok a náležitostí konania treba vyhnúť prehnanému formalizmu, ktorý by zasahoval do zásad spravodlivého procesu, ale aj prehnanej pružnosti, ktorá by viedla k spochybneniu procesných podmienok stanovených zákonom (pozri ÚS ČR sp. zn. III. ÚS 2373/21, Walchli proti Francúzsku, č. 35787/03, § 29, z 26. júla 2007).

31. Ústavný súd je toho názoru, že je v súlade s čl. 46 ods. 1 ústavy, ak všeobecné súdy pri posudzovaní podaní účastníkov konania volia postup, ktorý je ústretovejší k právu účastníkov na prístup k súdu (podobne ÚS ČR sp. zn. I. US 354/15). Splnenie určitých formálnych náležitostí podaní, ako aj stanovenie podmienok konania dávajú súdnemu konaniu potrebnú formálnosť a jasné pravidlá. Tie však nemôžu byť vyžadované tak, že od účastníkov konania sa bude vyžadovať bezpodmienečná neomylnosť. Tak ako má súd právo na opravu svojich chýb prostredníctvom inštitútu opravy rozsudku (§ 224 CSP) alebo doplnenia rozsudku (§ 225 CSP), určitá primeraná tolerancia by mala existovať aj vo vzťahu k prípadným nedostatkom úkonov strán sporu.

32. V posudzovanej veci najvyšší súd aproboval právny názor krajského a okresného súdu, podľa ktorého právny úkon len jedného konateľa, ak majú konať spoločne dvaja konatelia, je absolútne neplatný (pozri uznesenie okresného súdu bod 8). V tomto kontexte je potrebné poukázať na rozdiel medzi hmotnoprávnymi úkonmi a procesnoprávnymi úkonmi. Pri hmotnoprávnom úkone sa skúmajú (okrem iného) jednotlivé náležitosti vôle osoby, ktorá právny úkon urobila, prejav tejto vôle a zhoda vôle s jej prejavom. Dodržanie náležitostí vôle a zhoda vôle s jej prejavom môže mať v niektorých prípadoch vplyv na platnosť právnych úkonov. Na druhej strane pri procesných úkonoch sa uplatňuje tzv. teória prejavu vôle a súd neprihliada na to, čo bolo voči nemu skutočne prejavené. Podania sa posudzujú z objektívneho hľadiska a súlad medzi vôľou a jej vonkajším prejavom sa nezohľadňuje. Pri procesných podaniach je preto bez významu omyl, tieseň, vážnosť alebo sloboda vôle. Nemožno uvažovať ani o platnosti a neplatnosti procesného úkonu, ako je to v hmotnom práve (pozri Sedlačko, F. In: Števček, M. a kol. *Civilné právo procesné. Úvod do civilného procesu a sporové konanie*. Praha : C. H. Beck, 2022, s. 225 a tam citovaná literatúra). Procesné úkony strán a ani súdu tak nedisponujú vlastnosťou platnosti, ale pri procesných úkonoch strán hovoríme o vadnosti/bezvadnosti, účinnosti/neúčinnosti, prípustnosti/nepripustnosti (pozri Winterová, A. In: Winterová, A, Macková, A. a kol. *Civilní právo procesní. Díl. I: řízení nálezací*, 9. aktualizované vydanie, Leges Praha, 2018, s. 174 a nasl.), príp. pri procesných úkonoch súdu rozoznávame ich právoplatnosť a vykonateľnosť.

33. Preto na procesné úkony nemôžeme bez ďalšieho aplikovať to, čo platí pre hmotnoprávne úkony, a nie je možné na vady procesných úkonov aplikovať hmotnoprávne ustanovenia (Macur, J. Lze posuzovat procesní jednání stran podle ustanovení hmotného práva o vadách právních úkonů? *Právní rozhledy* 11/1995, s. 440 a nasl.). Rovnako podľa uznesenia najvyššieho súdu č. k. 5 M Cdo 10/2009 z 10. marca 2010 „*Procesné úkony účastníkov nemožno posudzovať podľa hmotnoprávných kritérií, ktoré sú ustanovené hmotným právom...*“. Pri procesnom úkone súd skúma, či má požadované náležitosti, a pokiaľ tomu tak nie je, CSP upravuje v § 128 – § 130 CSP postup, ako tieto vady odstrániť. Podobne CSP upravuje v § 161 CSP postup, ak nie sú splnené procesné podmienky. Je teda zrejmé, že vady procesných úkonov sa odstraňujú v inom právnom režime ako vady hmotnoprávných úkonov. To isté platí o dôsledkoch týchto väd.

34. V tomto kontexte možno poukázať aj na v praxi dlhodobo akceptovaný postup súdov v prípade, ak za stranu sporu koná zástupca a tento súdu opomenie priložiť splnomocnenie. V uvedenom prípade v čase, keď súd nemá preukázané oprávnenie konať za túto osobu (splnomocnenie), chýba na podaní vlastne podpis strany, pretože podanie namiesto nej podpísal niekto úplne iný. Súdy však nedostatok preukázania splnomocnenia odstraňujú prostredníctvom výzvy na jeho doloženie, pretože nedostatok zastúpenia sa považuje za nedostatok podmienky konania (pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 1 Cdo 152/2010). Pokiaľ teda za stranu podá a podpíše podanie úplne nesúvisiaca osoba, jej domnelý zástupca, súdy tento nedostatok nevyhodnotia tak, že za stranu nekoná oprávnená osoba (v našom prípade osoba zapísaná v obchodnom registri), ale túto osobu vyzvú na odstránenie tohto nedostatku doplnením plnomocenstva. Je preto neprimerane prísne a v porovnaní s uvedenou situáciou nevyvážené, ak súd nedostatok podpisu druhého konateľa nemieni odstrániť a nezvratne tento omyl sankcionuje, avšak nedostatok podpisu strany odstráni v prípade, ak strana tvrdí, že je zastúpená a zabudla pripojiť splnomocnenie.

35. Preto, pokiaľ súd odmietol odpor sťažovateľky – právnickej osoby podpísanej len jedným z dvoch spoločne konajúcich konateľov, a nevyzval ju na odstránenie tohto nedostatku, ide o formalistický a prísny prístup, ktorého následkom je porušenie práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Súd mal sťažovateľku vyzvať na odstránenie tohto nedostatku a doplnenia podpisu aj druhého konateľa postupom podľa § 129 CSP. Z týchto dôvodov ústavný súd konštatoval porušenie označených práv sťažovateľky (bod 1 výroku tohto nálezu) a zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu (bod 2 výroku tohto nálezu). V časti, v ktorej sa sťažovateľka domáhala vyslovenia porušenia práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu napadnutými rozhodnutiami všeobecných súdov, ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu) z dôvodu, že nemožno bez ďalšieho konštatovať porušenie týchto práv, najmä vzhľadom na skutočnosti uvedené v bode 36 tohto nálezu (odpor sťažovateľky bude vecne prejednaný).

36. V tejto časti je potrebné vyjadriť sa aj k skutočnosti, že v predmetnej veci došlo k úspešnému vymoženiu dlžnej sumy od sťažovateľky v exekučnom konaní, ktoré bolo ukončené 20. apríla 2020 vydaním upovedomenia o ukončení exekúcie. Je teda pravda, že sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť zhruba rok po ukončení exekúcie, a preto bolo zbytočné domáhať sa odkladu vykonateľnosti napadnutého uznesenia krajského súdu. Zo strany sťažovateľky, resp. jej právnej zástupkyne ide o zásadne neprofesionálny postup. Uvedené však nemôže mať vplyv na posudzovanie ústavnej sťažnosti sťažovateľky. Záver ústavného súdu smeruje k tomu, aby bol odpor sťažovateľky prejednaný. Ústavný súd nezasahuje do vecného prejednania sporného nároku. Právoplatnosťou tohto nálezu zaniká aj odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia krajského súdu z 30. septembra 2019 nariadený uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 350/2021-12 zo 6. júla 2021 [§ 131 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)]. Z tohto dôvodu už ústavný súd nerozhodoval o zrušení odkladu vykonateľnosti, a to aj napriek tomu, že vzhľadom na už uvedené dôvody na odklad vykonateľnosti neboli vôbec dané.

VI.

Posúdenie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu

37. Sťažovateľka namietala porušenie svojich práv aj rozhodnutím krajského súdu. Proti nemu však podala dovolanie, v ktorom namietala porušenie svojho práva na spravodlivý proces arbitrárnym posúdením podania odporu. Zrušením uznesenia najvyššieho súdu sa vytvára priestor, v ktorom najvyšší súd môže poskytnúť ochranu základných práv sťažovateľky, ktoré mohli byť porušené aj uznesením krajského súdu (minimalizmus zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov). Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o dovolaní sťažovateľky proti uzneseniu krajského súdu preto vylučuje právomoc ústavného súdu a z tohto dôvodu bola ústavná sťažnosť v rozsahu proti rozsudku krajského súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde hoc aj v náleze odmietnutá (bod 3 výroku tohto nálezu). Podľa § 56 ods. 2 úvodnej vety zákona o ústavnom súde je odmietnutie v rámci predbežného prerokovania len možnosťou, a preto aj po prijatí veci na ďalšie konanie je možné návrh odmietnuť. Prijatie veci na ďalšie konanie nezakladá prekážku rozhodnutej veci v časti splnenia procesných podmienok (III. ÚS 231/2020, III. ÚS 167/2021).

VII.

Primerané finančné zadost'učinenie

38. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala priznať aj finančné zadost'učinenie vo výške 2 000 eur ako satisfakciu za pocity frustrácie, neistoty a beznádeje. Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia prichádza do úvahy najmä v prípadoch, keď vzhľadom na charakter porušenia základných práv a slobôd sťažovateľa nie je možné zaistiť úplnú nápravu zrušením rozhodnutia, opatrenia alebo uvedením do pôvodného stavu a rozhodnutie ústavného súdu, konštatujúce porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa, nemôže dostatočne zabrániť ani v kombinácii s ďalšími opatreniami pokračovaniu v porušovaní základných práv a slobôd v budúcnosti. V tomto prípade však zrušenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu je dostatočnou nápravou zásahu do sťažovateľkiných základných práv a slobôd. Všeobecné súdy tak môžu v konaní po zrušení napadnutého rozhodnutia konať tak, aby rešpektovali sťažovateľkino právo na súdnu ochranu. Preto ústavný súd sťažovateľke pri rozhodovaní o nároku na primerané finančné zadost'učinenie nevyhovел (bod 5 výroku tohto nálezu).

VIII.

Trovy konania

39. Zistené porušenie základných práv sťažovateľky odôvodňuje to, aby jej najvyšší súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli zastúpením advokátkou. Výška náhrady 460,90 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľka má nárok na náhradu za dva úkony

právnej služby v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 181,17 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 10,87 eur) predstavuje 384,08 eur, k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 76,82 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2022

Ladislav Dudíťš
predseda senátu